

Helligtrekongerssøndag d. 5. januar 2020

Salmer:

749: I østen stiger solen op

391: Dit ord, o Gud, som duggen kvæger

138: De hellig tre konger så hjertensglad

606: Kommer, hvo vil visdom lære

Tre sangvers: Du, som har dig selv mig givet, Mød mig nu som den jeg er, Jesus, Guds søn, du lys i mit indre

136: Dejlig er den himmel blå

Prædikentekst: Matthæusevangeliet 2,1-12

Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham.« Da kong Herodes hørte det, blev han forfærdet, og hele Jerusalem med ham. Og han sammenkaldte alle ypperstepræsterne og folkets skriftkloge og spurgte dem, hvor Kristus skulle fødes. De svarede ham: »I Betlehem i Judæa. For således er der skrevet ved profeten: ›Du, Betlehem i Judas land, du er på ingen måde den mindste blandt Judas fyrster. Fra dig skal der udgå en hersker, som skal vogte mit folk, Israel.‹ « Så tilkaldte Herodes i al hemmelighed de vise mænd og forhørte dem indgående om, hvornår stjernen havde vist sig. Og han sendte dem til Betlehem og sagde: »Gå hen og spørg jer nøje for om barnet; og når I har fundet det, så giv mig besked, for at også jeg kan komme og tilbede det.« Da de havde hørt på kongen, tog de af sted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Da de så stjernen, var deres glæde meget stor. Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra. Men i drømme fik de en åbenbaring om ikke at tage tilbage til Herodes, og de vendte hjem til deres land ad en anden vej.

De sidste par uger har aviserne gjort status over det forløbne årti. 10'erne. Hvilke store begivenheder skete der? Hvordan har livet forandret sig? Hvordan har verden forandret sig?

Rusland tog Krim-halvøen i 2014, og pludselig opdagede alle efter næsten 25 års lykkelig slummer, at den kolde krig vist ikke helt var slut. Trump og Brexit har fyldt meget de seneste år og gjort os alle lidt mere forvirrede og verden lidt mere usikker. Klimaet kom for alvor på dagsordenen, og pludselig fik alle en holdning til klimakrisen, en svensk teenager og co2-reduktioner. Mange mennesker fik en smartphone i løbet af 10'erne. Et fantastisk redskab, som gør livet lettere og sjovere, men også et redskab som påvirker os, og som Kristeligt Dagblad stærkt sagde det, var med til at gøre 10'erne til de bøjede nakkers årti.

Der er sket mange flere ting, som også er værd at nævne. For ikke at nævne alle de forandringer og begivenheder, der har været i hver vores personlige liv.

Nu venter 2020, ja, vi er godt i gang med det. Hvordan lever vi bedst? Hvordan løser vi udfordringerne? Hvordan finder vi visdom til at leve godt?

Eller sagt med ordene fra Jobs Bog, som vi hørte tidligere i gudstjenesten: ”Men visdommen, hvor finder man den? Hvor bor indsigten?”

Der er nok af bud. Der er mange eksperter i alt muligt. Der er mange mennesker, som siger deres mening på mange forskellige medier og måder. Der udgives bøger som aldrig før, der skrives rapporter og laves undersøgelseskommissioner for at grave sandheden frem. På samme tid er der pudsig nok mange, som bliver mere og mere skeptiske over de svar og sandheder, som videnskaberne, som eksperterne, som de kloge og veluddannede kommer med. Derfor kan der rejse sig modstand mod at lade sig vaccinere mod f.eks. mæslinger. Folk ved bedre selv, eller de har hørt nogle teorier.

De vise mænd fra østerland var et eksempel på nogle kloge og veluddannede mænd, ja, eksperter. Gud havde givet dem store evner til at tænke og reflektere. De var grundige, de studerede stjernehimlen, de lærte at forstå *den*, ja, hele verden. Derfor kunne de finde vej til barnet i krybben. De forstod, hvad den nye stjerne på himlen betød: at der var født en ny konge i Israels land. Hvis ikke de havde været veluddannede, så havde de nok aldrig mødt Guds søn, tilbedt ham og givet ham gaver. Deres lærdom førte dem til Gud.

Eller rettere, den første dem først til Herodes den Store. Han blev dog mildest talt ikke begejstret. Men helt forfærdet. Så han igangsatte en undersøgelseskommission, én af de hurtige af slagsen. Hans eksperter, de jødiske skriftkloge og ypperstepræster, fortalte ham hurtigt, at den jødiske Messias, Kristus, skulle fødes i Betlehem. Selvfølgelig blev Herodes den Store bekymret over den besked. Hvilken magtsyg hersker ville ikke gøre det ved at høre, at nu var der født en anden hersker. En konkurrent. En tronraner.

Herodes den Store forsøger så selv at være viis og smart. Han sender de vise mænd til Betlehem for at se barnet og beder dem om at melde tilbage til ham, når de har fundet det. Så vil han nemlig selv *tilbede* det. Mon de vise mænd har fattet mistanke? Mon de har anet, at Herodes faktisk ville slå barnet ihjel? For det var nemlig det, han var ekspert i. Vi ved det ikke. Men de tager ud til barnet og bliver vejledt af stjernen. Deres lærdom og deres evne til at læse stjernerne ledte dem helt ud til stalden og barnet.

De vise mænd kom sandsynligvis fra Irak-området. De havde derfor taget på en lang og dyr rejse på små 1300 km til Jerusalem. Og da de nok kunne rejse 30 km om dagen, var barnet godt 40 dage gammelt, da de nåede frem, tilbad det og gav deres gaver. Rejsen kostede dem noget. Den kostede dem tid. Den kostede dem penge til mad undervejs og til indkøb af gaver. Måske har de heller ikke kunnet passe deres arbejde undervejs og har mistet indtægt på den måde. Så det kostede dem noget at tage ud på deres pilgrimstur til Betlehem.

Da de har besøgt barnet, får de i drømme en åbenbaring om ikke at tage tilbage til Herodes og sladre om, hvor han kan finde Jesus-barnet og tilbede det, som han gør bedst: med sværd og blod og mord. Med andre ord, Gud beskytter sin søn mod Herodes' onde planer. De tager i stedet en anden vej hjem til Østerland, til Irak-området.

Jeg får indimellem lyst til at finde en viis gammel mand med langt gråt skæg og sætte mig ved hans fødder. Lytte til hans livserfaring. Lytte til hans kloge ord. Dele noget af det, der rører sig i mit hjerte. Dele glæder. Dele bekymringer. Og lade hans visdom svare tilbage på mine mere uerfarne og umodne tanker. Vi længes efter visdom. Vi længes efter at blive bedre til at leve livet. Og da vi nu har nogle vise mænd i vores tekst i dag, så lad os se, hvad vi kan lære af dem:

Vi kan i hvert fald lære tre ting af de vise mænd.

For det første: Vi skal ikke være bange for kundskab. For selv at lære noget. For selv at uddanne os og blive klogere. Gud har skabt os med hoveder, som kan blive kloge. Gud har skabt os med tanker, som kan blive veludviklede. Gud har skabt os med evnen til at reflektere over vores livserfaring og blive vise.

Vi skal også lytte til de eksperter, som har studeret et område i lang tid. Vi skal lytte til de kloge mennesker, som har fordybet sig i bøger, i biler eller i bakterieverdenen hele deres liv. De ved noget, som vi ikke ved. Vi kan lære noget af dem.

Måske kender I fornemmelsen af skepsis, når vi møder et klogt menneske, et, der på en lang række områder er klogere end os. Så er det lettere at være lidt kritisk og skeptisk. Lidt tilbageholdende med at lytte. For samtidig kommer vi nemlig i kontakt med vores stolthed. Den er ikke begejstret for, at en anden er klogere end os og ved mere. Vores stolthed vil, at vi skal vide bedst selv. Som et lille barn, som *vil selv, kan selv*. Det kræver ydmyghed faktisk at lytte og lære af dem, som er kloge og veluddannede. Det tror jeg, vi er mange, der har brug for at blive bedre til. Så lad os håbe, at verden, at vi, i 2020 og det kommende årti ikke bliver skeptiske over for eksperter, men lytter til de kloge, taktsomme og vise mennesker, som Gud har givet store evner til at tænke og reflektere.

Selvfølgelig skal vi være passende kritiske over for eksperter, ligesom vi er det over for alle, som har påstande og meninger om vores fælles verden. Vi skal efterprøve deres meninger på, hvad andre siger. Men grundlæggende skal vi ikke være bange for kundskab og for at lære noget af andre, ja, selv uddanne os og blive klogere. Det var den første ting, vi kan lære af de vise mænd.

Den anden ting er, at de vise mænd stoler nok på deres kundskab og evner til faktisk at rejse langt og bruge mange penge. De har så stor tillid til egne evner og til, at de har forstået stjernehimlen rigtigt, at de tager ud på en lang og dyr rejse. De tager konsekvensen af deres forskning, de følger det spor, som deres lærdom og kundskab giver dem.

På samme måde skal vi også stå ved det, som vi har lært. Den kundskab, vi har lært i skolen. De håndværkerevner, som vi har fået gennem mange års brug af vores hænder. De solide evner til at passe hus, have, marker eller mennesker, som vi efterhånden har lært os.

Det er let at blive usikker, når andre mener noget andet end os. Det er let at blive usikker, når andre vil gøre tingene på en anden måde end os. Men de vise mænd lærer os, at vi skal stole på den kundskab og de veludviklede evner, som vi har oplært gennem livet. Ikke stole så meget på dem, at

vi bliver dumstædige og ikke vil lære nyt. For det skal vi være åbne for hele livet. Men have en passende mængde stor portion tillid til vores egne evner og turde handle og leve vores liv på dem.

Men at uddanne sig, blive klogere og så bagefter stole på det, vi har lært, er ikke det vigtigste, som vi kan lære af de vise mænd. Nej, der er én ting mere, vi kan lære. Én ting, som forvandler de vise mænd fra veluddannede mænd, som stolede på deres viden til faktisk at blive vise. Visdom er nemlig ikke det samme som viden eller kundskab. Visdom er dybere.

Den gammeltestamentlige læsning sluttede med de her ord om, hvad visdom er: ”At frygte Herren, det er visdom, at holde sig fra det onde er indsigt.”

De vise mænd gør netop det. De frygter Gud så meget, at de lytter til hans vejledning. De tager på en lang tur, da de ser en ny stjerne. De lytter til de jødiske skriftkloge og ypperstepræster, som graver vejledning frem fra et gammelt helligt skrift fra en religion, som slet ikke var vismændenes egen. De lytter til den vejledning, Gud giver dem i en drøm. De tager en anden vej hjem og lader ikke Herodes få lov til at tilbede Jesus med sit blodige sværd.

At frygte Herren, det er visdom, at holde sig fra det onde er indsigt.

De vise mænd viser os forskellen på kundskab og visdom. At være viis handler ikke kun om at vide en helt masse. Det drejer sig også om at handle. Hvilke valg træffer vi på baggrund af det, vi ved? Visdom er at bruge sin viden til at handle godt. Visdom er at bruge sin viden til ikke at handle ondt.

Og visdom handler om at frygte Gud. Tro på ham. Gud er den store, vi er de små. Han har al visdom, han har al magt, han har det store overblik. Derfor må vi følge hans vejledning, hans mening for menneskelivet. Gå derhen, hvor han vil have os hen, også selvom det kommer til at koste noget. Lade ham vejlede os på de forskellige måder, han nu gør det. Om det så er igennem Bibelen, gennem drømme eller gennem andre mennesker.

At frygte Herren, det er visdom, at holde sig fra det onde er indsigt.

Kun sådan bliver en veluddannet mand til en viis mand. Kun sådan bliver en klog kvinde til en viis kvinde.

De vise mænd frygtede Gud nok til at stole på hans vejledning. De fandt barnet og tilbad det. Og de holdt sig fra det onde, da de lod være med at føre Herodes til barnet. De vise mænd var virkelig vise. Lad os følge deres eksempel. Lad os uddanne os, dygtiggøre os, lære mere og lytte til de kloge og eksperterne. Lad os stole på det, som vi har lært, lad os have tillid til vores egne evner. Men lad os frem for alt handle ret, frygte Gud, tro på Gud og holde os fra det onde. Så bliver vi visere, små vismænd.